

REVISTA DE  
*Filoloxía Asturiana*

VOLUME 15 - AÑU 2015



EDICIONES TRABE



*Revista de Filoloxía Asturiana*

*Revista de Filoloxía Asturiana*

(Anuario universitario d'estudios llingüísticos  
y lliterarios asturianos y románicos)

---

Grupu d'Investigación *Seminariu de Filoloxía Asturiana*

Universidá d'Uviéu

DIRECTOR

Xulio Viejo Fernández

SECRETARIA

Teresa Fernández Lorences

COMITÉ DE REDACCIÓN

Fernando Álvarez-Balbuena García (Dptu. Filoloxía Clásica y Románica, Universidá d'Uviéu), Ramón d'Andrés Díaz (Dptu. Filoloxía Española, Universidá d'Uviéu), Xuan Carlos Busto Cortina (Dptu. Filoloxía Clásica y Románica, Universidá d'Uviéu), Marfa Cueto Fernández (Dptu. Filoloxía Española, Universidá d'Uviéu), Iván Cuevas, Teresa Fernández Lorences (Dptu. Filoloxía Española, Universidá d'Uviéu), Roberto Hinojal Díaz (Dptu. Filoloxía Española, Universidá d'Uviéu), Rosa María Medina Granda (Dptu. Filoloxía Clásica y Románica, Universidá d'Uviéu), Leopoldo Sánchez Torre (Dptu. Filoloxía Española, Universidá d'Uviéu), Xulio Viejo Fernández (Dptu. Filoloxía Española, Universidá d'Uviéu), miembros del Seminariu de Filoloxía Asturiana de la Universidá d'Uviéu

COMITÉ CIENTÍFICU

Rosario Álvarez (Universidade de Santiago de Compostela-Instituto da Lingua Galega), Antonio Bárbolo Alves (CEL-Universidade de Trás-os-Montes e Alto Douro, Portugal), Eduardo Blasco Ferrer (Università di Cagliari, Cerdeña), Inés Fernández-Ordóñez (Universidad Autónoma de Madrid-Real Academia Española), José Enrique Gargallo Gil (Universitat de Barcelona), Hans Goebel (Universität Salzburg, Austria), Juan José Lanz (Universidad del País Vasco-EHU), José Antonio Martínez García (Universidad de Oviedo), José Ramón Morala (Universidad de León), Graciela Reyes (University of Illinois at Chicago, USA), Álvaro Ruiz de la Peña Solar (Universidad de Oviedo), Alain Viaut (Université de Bourdeaux 3-CNRS, Francia)

REVISTA  
DE  
FILOLOXÍA ASTURIANA  
I5  
[2015]

UVIÉU • EDICIONES TRABE



Universidá d'Uviéu  
Seminariu de Filoloxía Asturiana

*Revista de Filoloxía Asturiana*

Dptu. Filoloxía Española  
Facultá de Filosofía y Lletres  
Universidá d'Uviéu  
E-33011 Uviéu (Asturies)  
[jviejo@uniovi.es](mailto:jviejo@uniovi.es)

*Administración*  
Ediciones Trabe  
c/ Foncalada, 10 - 2.<sup>º</sup> A  
E-33002 Uviéu (España)  
[www.trabe.org](http://www.trabe.org)  
Depósito Legal: As-4.685-01  
ISSN: 1578-9853

---

Impresu por Ulzama

## ÍNDIZ

### ESTUDIOS

La influencia de la <i>concordancia continua</i> del asturianu nel castellanu faláu n'Asturies, <i>por ANDIE FABER</i> .....	9
Un volume de testos de poesía asturiana de reciente apaición, <i>por XUAN CARLOS BUSTO CORTINA</i> .....	33
The influence of the focus structure on the placement of pronominal clitics in Asturian, <i>por AVELINO CORRAL ESTEBAN</i> .....	57
Necesitatea unui studiu sociolingüistic ñ Pola de Siero, <i>por CRISTINA BLEORTU</i> .....	99
Una de derechos lingüísticos: varios conceptos sociolingüísticos aplicables a la situación del asturiano, <i>por BEÑAT GARAIO MENDIZABAL</i> .....	123

### NOTES

Nueves aportaciones sobre la figura del Padre Galo: poemes inéditos, reflexiones sociollingüísticas y notices de La Regalina, <i>por INACIU GALÁN Y GONZÁLEZ &amp; JAVIER CUBERO DE VICENTE</i> .....	145
A propósito de la lexicografía asturleonesa, <i>por JANICK LE MEN LOYER</i> .....	173

## RELLECTURES

- Una nueva contribución al conocimiento de las hablas asturianas,  
*por AKE W:SON MUNTHE* ..... 187

## NECROLÓXICA

- Miguel Ramos Corrada (1949-2013),  
*por MARTA MORI DE ARRIBA* ..... 195

## RESEÑES

- Ramón de Andrés Díaz, *Gramática comparada de las lenguas ibéricas* [NIKOLA VULETIĆ]. Xulio Viejo Fernández, *Paremias populares asturianas. (Estudio, clasificación y glosa)* [MARIA SARDELLI]. Ramón d'Andrés Díaz, Teresa Fernández Lorences & Juan Carlos Villaverde Amieva (eds.): *Varia asturleonesa. N'homenaxe A José A. Martínez* [BARBARA PIHLER CIGLIĆ]. Vv AA, *Studium Grammaticae. Homenaje a José A. Martínez* [JASMINA MARKIĆ]. Luis Alberto Prieto García, *Diccionariu de sinónimos de la llingua asturiana* [RAMÓN D'ANDRÉS] ..... 199
- Crónica ..... 225
- Resúmenes / Abstracts ..... 229
- Normes de presentación d'orixinales ..... 237

## Miguel Ramos Corrada (1949-2013)

**E**l 20 d'agostu de 2013 dexaba esti mundu'l profesor ya investigador Miguel Ramos Corrada (Llerandi, Parres, 1949). La so muerte prematura supunxo un mazazu, amás de pa la familia y los amigos, pa tolos que tuvieron la fortuna de tratalu nos ámbitos cultural y académicu, onde tovía güei se siente la so falta.

Miguel Ramos foi una persona íntegra, un profesional seriу y competente, un compañeru lleal y un ciudadanu sensible y esmolecíu poles desigualdaes sociales. Foi, citando a Machado, un home, nel buen sentíu de la palabra, buenu.

Llicenciáu en Filoloxía Románica pola Universidá d'Uviéu, doctoróse nesti mesmu centru en 1983. Entamó a exercer la docencia dando clase en Bachilleratu; foi, darréu, profesor na UNED (onde desendolcó'l cargu de director ente los años 1984 y 2002) y tamién profesor titular na Universidá d'Uviéu. Ye de destacar el so compromisu constante na defensa del asturianu, que se pon de manifiestu tanto nel terrén académicu como nel personal. Como profesor, consagró una parte bultable del so llabor docente al estudiu y l'enseñu d'esta llingua y de la so lliterratura. Arriendes d'ello, yera, de magar 1984, miembru de númeru de l'Academia de la Llingua Asturiana, institución onde desempeñó'l cargu de Vicepresidente dende l'añu 2001 hasta'l so fallecimientu en 2013.

La so aportación al conocimientu de la lliteratura asturiana tuvo y sigue teniendo un valor grandísimo. Foi de los primeros, al par d'otros críticos como X. X. Sánchez Vicente, Á. Ruiz de la Peña o X. Bolado, a da-yos a estos estudios un tratamientu específicamente lliterariu, edificando, si se pue decir asina, una disciplina nueva dientro de la Filoloxía Asturiana.

Rescampla, nesti sen, l'ensayu *Sociedad y literatura bable (1839-1936)*, asoleyáu en 1982. Nél, Ramos Corrada despliega con contundencia y claridá los presupuestos que van guiar la so investigación posterior. Na obra, esamínase la concepción de la llingua asturiana que teníen los autores anteriores al Surdimientu, col aquel d'amosar los condicionamientos qu'influyeron na producción de la lliteratura bable. D'otru llau, analízase la función ideolóxica qu'esti corpus lliterariu pudo desempeñar nel contestu socio-históricu onde se desenvolvió, concluyendo que, en bien de casos, los testos lliterarios asturianos cumplieron una función propagandística al serviciu de les clases dominantes.

La propuesta, magar qu'en casos concretos pueda matizase, resultaba illuminadora. Pa Ramos Corrada, la diglosia qu'affectaba a la convivencia de llingües n'Asturies, na midida en que yera una situación aceptada, determinara dafechu la producción lliteraria n'asturianu anterior al Surdimientu; asina, rechazando postures idealistes o inmanentistes, plantegábase la necesidá d'interpretar la lliteratura asturiana como un fechu social.

Esti enfoque siguió aplicándolu l'autor, incorporando los presupuestos de la pragmática lliteraria, en bien d'artículos, de los que destacamos «Canales, recipiendarios y intencionalidá na lliteratura en llingua asturiana» (1985), onde se pon de manifiestu'l so interés pola cuestión de la recepción, y «Nos márخenes del canon: el corpus de la lliteratura asturiana» (2003), nel qu'insiste otra vuelta nes rellaciones ente llingua y lliteratura.

Al llau d'estos trabayos de calter sociolóxicu o pragmático, Miguel Ramos realizó dellos estudios sobre la obra de Pepín de Pría, autor al

que-y consagró la tesis doctoral –la primera en lleese na Universidá d'Uviéu sobre lliteratura asturiana– y del qu'editó, ente 1992 y 1993, la obra completa. Fizo, tamién, contribuciones mui valioses al conocimientu de los clásicos asturianos –Antón de Marirreguera, Caveda, Acebal, Cuesta, Enriqueta González Rubín– amosando siempre un enclín marcáu hacia l'estudiu de la lliteratura anterior a la Guerra Civil.

Foi patente, tamién, el so interés por rastrexar nel sosuelu d'esta lliteratura, completando les ausencias provocaes pola tresmisión manuscrita y el rol canónico (escluyente) desempeñáu poles antoloxíes de Caveda y García-Rendueles. Destaca, nesta estaya, el so trabayu como director de la colección «Llibrería Académica» de l'ALLA. Paralelamente, manifestó un afán tempranu y constante por establecer unos criterios de definición y periodización del campu d'estudiu que se taba constituyendo.

Les sos idees al respective d'ello acabaron frutiando na *Historia de la lliteratura asturiana* espublizada pola ALLA en 2002. Nesta obra, de la que foi'l coordinador y que representa la culminación d'un esfuerzu de muchos años por reconstruir y sistematizar la producción lliteraria n'asturianu hasta l'alborecer del sieglu presente, contribuyó con trés artículos dedicaos, respectivamente, al Barrocu, al Romanticismu y al Modernismu.

Ye enforma difícil resumir nunes llinies l'algamé d'una contribución científica que ye, en ciertu mou, fundadora. Podríen reseñase, y emponderase, delles aportaciones más, como la participación en dellos grupos d'investigación de la Universidá d'Uviéu, algunos d'ellos centraos sobre l'escriptor Alejandro Casona; la coordinación del I Conceyu de Lliteratura Asturiana organizáu pola ALLA, entamáu cola vocación d'integrar nos estudios lliterarios a les voces más actuales; o los trabayos de conteníu didácticu. De too ello, dexamos constancia, por falta d'espaciu, como una amuesa de l'amplitú de los sos intereses, que tampoco nun desdexaron la creación lliteraria en castellanu y n'asturianu.

Afán de conocimientu, constancia y sencia: tales paez que fueron les divides d'un home que de xuru va seguir viviendo con nós nel recuerdu<sup>1</sup>.

MARTA MORI DE ARRIBA  
Universidá d'Uviéu

---

<sup>1</sup> Nel momentu de la escritura d'esti trabayu, yá taba asoleyáu'l volume póstumu cola obra de Miguel Ramos Corrada (*Estudios lliterarios y otros trabayos*, Uviéu [Academia de la Llingua Asturiana], 2014), qu'incluye un estudiu bio-bibliográficu d'esti autor. Pela nuestra parte, renunciamos a completar un testu que, nestes condiciones, albidramos que tien una función más emocional qu'informativa, apurriendo una bibliografía que nun diba ser más qu'una repetición o una copia de lo aportao nel volume citáu. Poro, remitímos a los llectores interesaos nes referencies bibliográfiques a la obra espublizada pola Academia de la Llingua Asturiana.





Universidá d'Uviéu  
Seminariu de Filoloxía Asturiana

15



ISSN 1570-9853  
9 771578985150